

Valvira

Sosiaali- ja terveysalan
lupa- ja valvontavirasto

Lausunto

1 (2)

20.9.2023

Dnro V/31739/2023

Sosiaali- ja terveysvaliokunta
stv@eduskunta.fi

Lausuntopyyntönnö 15.9.2023

Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle (HE 14/2023 vp) laeiksi mielenterveyslain ja hallinto-oikeuslain 7 §:n muuttamisesta

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta on pyytänyt Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston (Valvira) asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle (HE 14/2023 vp) laeiksi mielenterveyslain ja hallinto-oikeuslain 7 §:n muuttamisesta.

Esityksessä ehdotetaan mielenterveyslakiin (22 b §) lisättäväksi säännökset siitä, että perusteista toteuttaa tahdosta riippumattomassa psykiatrisessa hoidossa, tarkkailussa tai tutkimuksessa olevan potilaan psyykkisen sairauden lääkehoito olisi annettava hallintopäätös tilanteissa, joissa potilas vastustaa lääkehoitoa tai kun potilaan tahdosta ei saada selvyyttä. Muutosta saisi hakea valittamalla hallinto-oikeuteen 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksiansaamista. Päätös voitaisiin panna täytäntöön heti muutoksenhausta huolimatta. Lisäksi hallintolain 7 §:ä muutettaisiin siten, että hallinto-oikeudessa asian käsittelyyn ja ratkaisemiseen osallistuisi asiantuntijajäsen.

Valvira kannattaa esitystä potilaan tahdosta riippumatta annettua lääkehoitoa koskevan muutoksenhakuoikeuden säätämisestä laintasoisesti.

Valvira pitää hyvänä, että esitystä on muutettu aiemmasta siten, että hallintopäätös annettaisiin riippumatta siitä, onko lääkehoito säännöllistä vai kertaluontoista. Hallintopäätöksessä kuvattaisiin, millä perusteilla lääkehoito on toteutettava tarvittaessa potilaan tahdosta riippumatta. Vastaavasti kuin tahdosta riippumattomaan hoitoon määräämisestä, hallintopäätös esitetään annettavaksi päätöksen perusteista, ei hoidon sisällöstä.

Valviran näkemyksen mukaan hallintopäätöksestä tulisi kuitenkin ilmetä minkä oireen tai sairauden lääkehoitoa se koskee. On tavallista, että potilaalla on psykiatrista lääkehoitoa myös muuhun oireeseen tai sairauteen kuin minkä vuoksi hänet on määrätty tahdostaan riippumattomaan hoitoon.

Sosiaali- ja terveysministeriön asetukseen mielenterveyslainmukaista tahdosta riippumatonta hoitoa koskevien lomakkeiden kaavoista ja potilaan itsemääräämisoikeuden rajoittamisen valvonnasta on tarkoitus lisätä päätös tahdosta riippumattomassa psykiatrisessa hoidossa, tarkkailussa tai tutkimuksessa olevalle potilaalle psyykkisen sairauden hoidossa toteutettavasta lääkehoidosta tilanteessa, jossa potilas vastustaa lääkehoitoa, hänen tahtonsa ei ole tiedossa tai hän pyytää päätöstä.

Valvira

Sosiaali- ja terveysalan
lupa- ja valvontavirasto

Lausunto

2 (2)

20.9.2023

Dnro V/31739/2023

Asetukseen lisättävällä päätöksen kaavalla on mahdollista ohjata päätöksen tekoa siten, että se edellyttää erityisiä perusteluita, jos päätöksen perusteella annettaisiin pitkävaikutteisia injektio-lääkkeitä tai lääkkeitä, joiden turvallinen käyttö edellyttää verikokeita. Valvira korostaa, ettei tahdosta riippumaton lääkehoito voi sisältää pitkävaikutteista injektio-lääkehoitoa, ellei hoidon tiedetä varmuudella kestävän injektion vaikutuksen ajan, sillä tahdosta riippumatta annettavan lääkityksen vaikutus ei saa ulottua yli osastohoidon vapaaehtoiseen avohoitoon. Myöskään tahdosta riippumatta ei voi määrätä sellaista lääkehoitoa, jonka turvallinen käyttö edellyttää säännöllisiä verikokeita (klotso-piini, litium), ellei potilas ilmaise suostumustaan verikokeisiin.

Valviran näkemyksen mukaan ehdotetussa säännöksessä tai sen yksityiskohtaisissa perusteluissa tulisi korostaa lääkkeen annon kertakohtaisen välttämättömyysarviointin merkitystä ja arviointivastuun säilymistä lääkärillä. Arviointivastuun ei tule siirtyä lääkehoitoa toteuttavalle sairaanhoitajalle tai lähihoitajalle

Ratkaistu: 20.09.2023

Ratkaisija: Henriksson Markus

Virka-asema: Ylijohtaja

Esittelijät:

Raaska Kari, Ylilääkäri

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu
asiankäsittelyjärjestelmässä.

Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.